

Частаўнік.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫ БЮЛЕТЭНЬ ДЛЯ НАСТАЎНІКАЎ

У краіне

Самае цікавае - нестандартнае!

Гэтым разам на гарбату да Настаўніка-інфо завіталі фіналісткі сёлетняга «Крыштальнага жураўля», сталыя аўтаркі сайта Nastaunik.info — Галіна Сухава і Вольга Брыч. Якія, дарэчы, пазнаёміліся і пасябравалі акурат на нацыянальным конкурсе настаўніцкага майстэрства.

Галіна Сухава — настаўніца беларускай мовы і літаратуры ў гімназіі № 5 г. Віцебска.

На «Настаўніку года - 2009» заняла трэцяе месца, таксама была ўганаравана дыпломам «За любоў да роднай мовы».

На суперфінале выбрала тэму «Паэтам можаш ты не быць» і зачаравала ўсіх прысутных паэзіяй Ніны Мацяш і Рыгора Барадуліна.

Настаўнічае 15 гадоў — пасля Віцебскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута. Выкарыстоўвае эфектыўныя метады, прыёмы і формы працы, якія дапамагаюць вырашыць праблему фармавання ўнутранай матывацыі школьнікаў на ўроках беларускай мовы і літаратуры: тэхніку намінальных груп; метады стварэння сітуацыі пазнавальнай спрэчкі; мазаіку; метады эмацыянальнага стымулявання; арфаграфічную хвілінку; асацыятыўную хвілінку.

На настаunik-info выкладзены яе матэрыялы:

- урок для 6 класа на тэму «Правапіс канчаткаў назоўнікаў 2 скланення адзіночнага ліку роднага склону»;

- тэхналагічная карта ўрока па беларускай мове для 9 класа па тэме «Канструяванне складаных сказаў з рознымі відамі сувязі частак, перабудова іх у іншыя граматычныя структуры»;

- матэрыялы для правядзення вучнёўскай канферэнцыі «Беларуская Атлантада»

Вольга Брыч — настаўніца англійскай мовы ў школе № 1 г. Івацэвічы.

На «Настаўніку года - 2009» стала самай маладой удзельніцай, увайшла ў дзесятку пераможцаў і была ўзнагароджана

ганаровай граматай Міністэрства адукацыі. Настаўнічае пасля Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. Малодшая прадстаўніца настаўніцкай дынастыі, пачынальніца якой быў яшчэ яе прадзед. Цяпер працуе ў адной школе з маці і братам. Суіскальніца ступені кандыдата навук, рыхтуецца да кандыдацкіх экзаменаў у лінгвістычным універсітэце. Пры гэтым лічыць, што лепшае прымяненне для педагагічнай навукі — толькі ў школе. Разумею, што тэарэтычныя навуковыя напрацоўкі будуць нашмат каштоўнейшымі, калі адшліфуюцца на практыцы падчас урока.

Заняла другое месца ў конкурсе «Ноўтбук для актыўнага настаўніка».

На настаunik-info выкладзены яе матэрыялы:

- цыкл урокаў англійскай мовы «Цудоўны свет музыкі»;

- агляд выкарыстання кейс-метада на прыкладзе вывучэння тэмы «Прэса Вялікабрытаніі».

Адукацыйныя навіны

- У былым Нацыянальным дзяржаўным гуманітарным ліцэі імя Якуба Коласа пачаўся новы навучальны год.

У гэтым снежні ліцэй будзе адзначаць сваё 20-годдзе. Дырэктар Уладзімір Колас паведаміў пра планаваныя імпрэзы: навуковую канферэнцыю і тэатральную пастаноўку, удзел ліцэістаў, разам з польскімі і нямецкімі вучнямі, у дакументальна-публіцыстычным фільме «Распавядзі мне пра мяне».

- Міжнародныя сертыфікаты якасці мяркуюць атрымаць да канца года ўсе беларускія ВНУ.

«Мы заўсёды імкнуліся адпавядаць сусветным стандартам, але вельмі хочацца, каб гэта было не толькі на словах, але і дакументальна пацверджана міжнароднымі экспертамі,» - адзначыў міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў.

- Беларускія ВНУ паступова пераходзяць да электроннай рэгістрацыі абітурыентаў на цэнтралізаванае тэставанне. Са словаў першага намесніка міністра адукацыі Аляксандра Жука, у 2010 годзе электронная рэгістрацыя на ЦТ будзе зладжана ў некаторых мінскіх і абласных ВНУ.

- Мінадукацыі Беларусі прапануе распрацаваць шкалу для перакладу балаў беларускага цэнтралізаванага тэставання і расійскага адзінага дзяржаўнага экзамена.

Сёлета ў беларускіх ВНУ навучаецца больш за 2 тысячы расіянаў (1846 - у мінулым навучальным годзе).

ТЭМА НУМАРУ: САМАЕ ЦІКАВАЕ - НЕСТАНДАРТНАЕ

>>> СТАР. 1-3

КОНКУРСЫ, АБВЕСТКІ, ПРАГРАМЫ ПАДТРЫМКІ

>>> СТАР. 4

САМАЕ ЦІКАВАЕ—НЕСТАНДАРТНАЕ!

Nastaunik-info: Пачнем з прыёмнага — віншаванняў. Як, увогуле, трапілі на «Настаўнік года», якая была нагода паўдзельнічаць?

Вольга: (смяецца) Угаворвалі! Адміністрацыя пераканала!

Галіна: А я двойчы была ў групе падтрымкі. Падтрымлівала каляжанак, якія раней прымалі ўдзел у гэтым конкурсе. Ну, а потым, паколькі ўжо ведаю, як гэта ўсё адбываецца, мне было прасцей — дык і пайшла.

Nastaunik-info: Як уражанні ад калегаў па конкурсе? Якога веку былі настаўнікі, маладыя?

Вольга (смяецца): Не, гэта я была моладзь!

Галіна: сярэдні ўзрост. Там называлася па статыстыцы — 35 год.

Вольга: І так жа добра пасябравалі ўсе. Дзякуючы Юру! (Юрый Андрэйчык, пераможца конкурсу «Крыштальны журавель-2009»)

Галіна: А Юра, ён жа віцебскі — і таму ў нас такія ўзаемная прыязь!

Вольга: Але працуе ў Ганцавічах, таму быў у нашай берасцейскай камандзе!

Галіна: Аб'яднаў дзве каманды!

Nastaunik-info: Распавядзіце, з чым вы прыйшлі на конкурс, якія праграмы паказалі?

Галіна: Я да гэтага конкурсу адкрыла для сябе новую тэму — разуменне. Прэзентавала праект «Разуменне зместу мастацкага твору на ўроках беларускай літаратуры як неабходная ўмова зацікаўленага навучання». Магу казаць пра гэта гадзінамі — такая цікавая тэма! У псіхолога-педагагічнай навуцы разуменне як асобная катэгорыя пакуль не вызначаецца, толькі на агульным узроўні. Сярод іншага, гэта звязана з доўгай забаронай працаў Бахціна, постаці, значнай

для майго горада. (Міхаіл Бахцін (1895-1975) - адметны рускі навукоўца і мыслар, працы якога пачалі шырока друкавацца толькі ў 1960-1980-я г. Працяглы час жыў у Вільні, у 1920-1922 гг. выкладаў у віцебскіх педінстытуце і кансерваторыі. Распрацаваў канцэпцыю дыялогу ў культуры.) Менавіта дзякуючы яго «Праблемам паэтыкі Дастаеўскага» прыйшло ўсведамленне, што вычэрпаць змест мастацкага твору немагчыма. Кожнае пакаленне, кожны чалавек, у залежнасці ад уласнага культурнага ўзроўню, прыносіць сваё разуменне, сваю інтэрпрытацыю тэкста. І разуменне па-рознаму ўспрымаецца рознымі настаўнікамі, напрыклад, дакладных дысцыплін (фізіка і матэматыка) — і філалагічных. Калі для матэматыка разумець значыць растлумачыць, то для філолага гэта значыць — выявіць новы сэнс. У асноўным сучасныя ўрокі беларускай

літаратуры прадугледжваюць толькі праверку зместу — а глыбіні не выяўляюцца! Глыбіні разумення, інтэрпрытацыі, аўтарскай пазіцыі, пазіцыі героя... Але ж герменеўтычнае кола даволі складанае: каб зразумець пазіцыю аўтара, трэба прачытаць тэкст. І, наадварот: каб зразумець тэкст — трэба ведаць асобу аўтара. Гэта не заўсёды магчыма — і таму кожнае пакаленне класічных твораў адкрывае для сябе пасвойму, і кожны раз гэта новы змест. А практыка школьнага

выкладання беларускай літаратуры, на жаль, часам зводзіцца да падгону меркаванняў пад параграфы падручніка крытыкі.

Каб дзіця зразумела нешта, трэба яго ўвесці ў сітуацыю, калі ён бачыць нейкую праблему. Дзеля гэтага трэба паказаць розныя крыніцы, розныя пазіцыі адносна мастацкага твору. Нестандартны, незвычайны погляд — затраўка на ўсіх маіх уроках. Калі гэта спрацоўвае — узнікае зацікаўленасць і выпрацоўваецца свая пазіцыя.

Напрыклад, вельмі прыдалася кніжка Вячаслава Ракіцкага «Беларуская Атлантада»! Калі паглядзець усе мае ўрокі, пачынаючы з раённага конкурсу, менавіта там брала інфармацыю на самы важны, першы, этап — каб зацікавіць...

Nastaunik-info: Тады правакацыйнае пытанне: што, пад кожнае пакаленне трэба перапрацаваць падручнікі і праграмы?

Галіна: Ні ў якім разе! Рэч у тым, што можна даць нейкае крытычнае меркаванне — але свой сэнс кожны для сябе павінен сам зрабіць. Вось на гэтым я настойваю: у кожнага павінна быць сваё разуменне. На сто працэнтаў зразумець аўтарскую пазіцыю немагчыма — як на сто працэнтаў немагчыма зразумець ніякага іншага чалавека. Гэта закон: ведае А, што кажа Б; А зразумее толькі тую частку, якую яму выгодна зразумець. Цікавы прыгадаўся выпадак... На конкурсе давалі тэму — «Агульныя і ўласныя назойнікі». Прапанавалі шостаму класу на фізкультхвілінку практыкаванне: называю агульны назойнік — прысесці, уласны — устаць. «Цукеркі!» — селі. «Маска!» — сядзяць... Падказваю: — гэта назва. Не верачы, падымаюцца... Бо яны

такіх ужо не ядуць (смяецца)!

Nastaunik-info: Ну ўсё ж такі, частку свайго разумення вы перадаеце, прынамсі, прэзентуеце вучням. А вучні вам сваё разуменне — ці перадаюць?

Галіна: Абавязкова! Напрыклад, на ўроку па «Родным карэнні» Гарэцкага

дзеці далі мне абсалютна новую трактоўку вобраза. Было заданне: які вобраз у Гарэцкага прадвясчае тыя праблемы, якія ўзнікнуць з цягам часам у грамадстве? Паводле Бугаёва (Дзмітрый Бугаёў, даследнік творчасці Гарэцкага), як можа здагадацца любы настаўнік, гэта вобраз хаты. А дзеці ў выніковым кантролі даюць вобраз маланкі. Такі цікавы водгук язычніцкіх уяўленняў — маланка ж б'е па тым, дзе засялілася чартаўня... Як тут не згадзіцца, што маланка акурат той вобраз!

Nastaunik-info: Вольга, а Вы што прапанавалі на конкурсе?

Вольга: Мой праект быў скіраваны на самастойнае вывучэнне замежнай мовы, пры дапамозе інтэрнэт-тэхналогій. Чаму інтэрнэт? Бо гэта тое, што дзеці любяць і што іх цікавіць. Паглядзела, што найлепш аддаць на самастойнае вывучэнне лексіку. На ўроку яе вучыць нудна, дома ім не хапае жадання, а вось у інтэрнэце — зусім іншая штука! Ацанілі мой праект вельмі добра!

Nastaunik-info: Мы ведаем, што вы прэзентавалі ўрок

Галіна Сухава, Вольга Брыч: самае цікавае - нестандартнае!

англійскай мовы, якую выкладаеце, па-беларуску.

Вольга: Рэч у тым, што я давала ўрокі ў старэйшых класах, таму мне не прыходзілася размаўляць ні па-беларуску, ні па-руску — а, увогуле, па-англійску. Нават калі дзеці не настолькі падрыхтаваныя — даводзілася тлумачыцца пры дапамозе рухаў, паняццяў, але толькі не перакладаў! А вось на конкурсе вобласці, калі я давала тэму па Беларусі, было зручна і натуральна рабіць гэта па-беларуску.

Nastaunik-info: Вучні ведалі пра ўдзел у конкурсе і пра перамогу?

Галіна: Ведалі. У мяне ёсць такія цікавыя клас — дваццаць чатыры хлопцы-футбалісты. Яны ведаюць, што такое барацьба. Я дык баялася да іх вяртацца, чамусьці думала, што мяне засмяюць, бо заняла трэцяе месца. Размова ў выніку была цікавая:

- Галіна Анатольеўна, а хто заняў першае месца?
- Юры Мікалаевіч Андрэйчык.
- А хто ён па спецыяльнасці?
- Біёлаг.
- А хто заняў другое месца?
- Купрацэвіч Алег Анатольевіч

А яны кажуць: ну што з мужыкамі змагацца, канешне! (*Смяецца.*) У нас, у прыватнасці, у гімназіі, вельмі мала настаўнікаў-мужчын. Таму дзеці мае без усялякіх абрэзкаў адалі першанство, вядома ж, настаўнікам-мужчынам.

Nastaunik-info: Пойдзеце яшчэ на конкурс? Каб давесці гэтым настаўнікам-мужчынам!

Галіна: Я тут падумала: ужо адзін конкурс прайграла, быў конкурс СНД — не прынялі. Дык выйшла ўсё як мае быць — маланка жажнула туды, дзе трэба! (*Смяецца.*)

Вольга: На «Настаўнік года» — не ведаю, вельмі складана, забірае шмат сілаў (*смяецца*). А на іншыя конкурсы — пайду.

Галіна: Яны вельмі спрыяюць прафесійнаму росту!

Nastaunik-info: Ведаем, што вы ўдзельнічалі таксама і ў праграмах нефармальнай адукацыі.

Вольга: Я пакуль не была на курсах Інстытута падвышэння кваліфікацыі. Затое пабывала на шмат якіх іншых курсах. Гэтым летам, напрыклад, прыязджалі калегі з Польшчы, размаўлялі пра тэхналогію крытычнага мыслення, пра праектную дзейнасць.

адукацыя — ажыццяўляецца па-за ўрокамі, у нязмужаным стылі...

Галіна: Я наведвала метадычны летнік у Альхоўцы, яго ладзіць таварыства выкладчыкаў фізікі.

Nastaunik-info: Як вам у Віцебску ды Івацэвічах працуецца?

Галіна: Я патрыётка. Вось заўважаю, усе ўлюбёныя мае паэты — яны ўсе мае, мясцовыя! Зразумець, адчуць можна толькі сваё! І я тут вучылася, живу,

Аляксандр Перасыпкін праводзіў семінар па актыўных метадах навучання — маю цяпер сертыфікат трэнера па актыўных метадыках. Таксама, калі ўжо казаць пра нефармальную адукацыю — у мяне ёсць лінгва-клуб у школе. Мы ўдзельнічаем у міжнародных інтэрнэт-праектах, пішам даследчыя працы, параўноўваем англійскую мову з беларускай. Нават атрымалі дыплом на абласной канферэнцыі. Гэта таксама нефармальна

працюю — нікуды я адсюль не паеду!

Вольга: Я маю вопыт працы ў мінскай школе — не найлепшыя ўражанні... У маёй школе ў Івацэвічах ёсць з кім яшчэ працаваць! А ў Мінску ў звычайных школах — ужо няма... Гэта ж мы пабачылі на конкурсных уроках у агульнаадукацыйных школах — па англійскай мове, напрыклад, яны былі слабыя.

Nastaunik-info: Ці ўдаецца вам расціць грамадзян Беларусі?

Вольга: Удаецца! Вось ёсць

стрэзатып, што настаўнік замежнай мовы — рыхтуе эмігрантаў. Дык мая задача — паказаць дыялог культур! Наша культура няменшая і нягоршая, і праз дыялог яны вучацца яе паважаць.

Галіна: У мяне летась дзеці сталі размаўляць па-беларуску ў паўсядзённым жыцці. А ў адзінаццатым класе працэнтаў пяцьдзесят адразу заявілі, што будуць здаваць беларускую мову на ЦТ.

Nastaunik-info: Што бы вы хацелі сказаць калегам, пад свой цяперашні настрой?

Вольга: Я б калегам пажадала ў такіх конкурсах, і ў іншых — удзел прымаць! Гэта падштурхоўвае да самаадукацыі і самаразвіцця. Гэта яшчэ і загартоўвае. Я за адзін толькі конкурс адчула, як пасталела. Мае калегі, у якіх я была яшчэ вучаніцай, казалі: «Ты падаросла».

Галіна: Трэба працаваць над сабой, паглыбляцца! Перш за ўсё, трэба пераадолець руціну, выйсці за межы, за рамкі. Школа — гэта ж сістэма... Структура, якая чалавека ставіць у рамкі — і не выпускае. Але самае цікавае — яно нестандартнае. Каб зацікавіць, трэба выйсці за традыцыйныя ўяўленні. Так на ўроку, так у жыцці. Гэтая здольнасць выйсці за рамкі залежыць толькі ад самога чалавека, ад яго патрэбы прыцягнуць да сябе ўвагу, патрэбы цікава жыць.

Для беларусаў уласціва, па Гарэцкаму, шукаць — што першае: матэрыяльнае ці духоўнае? Матэрыяльнае! Таму што ўвесь час даводзілася выжываць, ніхто гэтага не адмаўляе. Але ж і духоўнасць патрэбная! А для настаўніка духоўнасць — гэта і ёсць адкрыццё новага, адукацыя. Найперш — самаадукацыя: ніхто не прымусяць, ніхто не заахваціць. Да яе трэба самому прыйсці. Каб мець гонар, мець магчымасць радавацца. Радавацца за іншых і за сябе, не ведаючы нават, што прыемней — твае перамогі ці перамогі калег.

Абвесткі, конкурсы, праграмы падтрымкі

Культурніцкі візіт у ЗША для падлеткаў: ліпень 2010 г.

Удзельнікі атрымаюць магчымасць пазнаёміцца з амерыканскай і рэпрэзентаваць беларускую культуру. Падрабязная інфармацыя пра крытэрыі адбору ўдзельнікаў, заяўкі на ўдзел і патрабаванні да кандыдатаў на старонцы www.usopportunity.org/webForms/index.php?frmno=38. Вынікі адбору будуць вядомыя пасля 15 снежня.

Апошні тэрмін падачы заявак – 29 лістапада.

Міжнародная школа правоў чалавека ў Мінску: лістапад 2010 г.

«Студэнцкая Рада» пры падтрымцы Міжнароднай сеткі па правах студэнтаў і міжнароднага Моладзевага Праваабарончага Руху запрашае да ўдзелу ў праекце «Студэнт. Веды і дзеянне», які будзе праходзіць у лістападзе гэтага года ў Мінску.

Заяўкі на ўдзел у праграме прымаюцца ад кандыдатаў з Беларусі, Расіі і Украіны, не старэйшых за 30 гадоў.

Праграма пройдзе ў два этапы: 1. Пачатак – сярэдзіна лістапада: Міжнародная студэнцкая школа правоў чалавека / правоў студэнтаў; 2. Лістапад: Практычнае выкарыстанне атрыманых ведаў.

Навучанне ў семінарах бясплатнае. Забяспечваецца харчаванне, для ўдзельнікаў з іншых гарадоў – пражыванне. На асобных умовах можа быць кампенсаваны праезд эканамічным тыпам транспарта (аўтобус, плацкарт) для іншагародніх удзельнікаў.

Анкеты на ўдзел дасылайце на адрас studenthrschool@hr-world.ru.

Апошні тэрмін падачы заявак – 28 кастрычніка 2009 г.

Праграма стыпендыяў Эдмунда Маскі

Праграма стыпендыяў Эдмунда Маскі (Muskie) для спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй – праграма аддзела адукацыі і культуры праграм Дзярждэпартаменту ЗША, якая адмініструецца IREX (Саветам па міжнародных даследаваннях і абменах).

Праграма дае магчымасць спецыялістам з вышэйшай адукацыяй з Беларусі атрымаць магістарскую ступень ва ўніверсітэтах ЗША. Удзельнікі адбіраюцца на аснове адкрытага конкурсу. Адабраныя ўдзельнікі праграмы пройдуць поўны акадэмічны курс: да двух гадоў навучання.

Праграма прадугледжвае навучанне ў амерыканскім

універсітэце з атрыманнем магістарскай ступені па наступных спецыяльнасцях: кіраванне бізнэсам, эканоміка, юрыспрудэнцыя, дзяржаўнае кіраванне і дзяржаўная палітыка.

Падрабязная інфармацыя аб праграме, бланк анкеты-заяўкі, інструкцыя па запаўненні ды інфармацыйны флайер – на сайце:

<http://www.irex.ru/programs/muskie/>

Апошні тэрмін падачы заявак: 2 лістапада 2009 г. да 17.00.

Трэнінг па Еўрапейскім грамадзянстве ў Чэхіі: 22–28 сакавіка 2010 г.

Мэтавая група: кіраўнікі праекта, моладзевыя лідэры, асобы, што працуюць з моладзю.

Мэта – стымуляваць развіццё патрабавальнага, дэмакратычнага і Еўрапейскага грамадзянства, падтрымаць рэалізацыю і падвысіць якасць праграмы «Моладзь у дзеянні», прасоўваць праграмы і структуры падтрымкі асобаў, якія працуюць з моладзю.

Больш падрабязную інфармацыю можна знайсці па адрасе: <http://www.european-citizenship.org/courses/>, e-mail: eeca@salto-youth.net

Апошні тэрмін падачы заявак – 12 студзеня 2010 г.

Моладзевы клуб «Камяніца» ў Мінску: найбліжэйшыя паўгода

Валанцёрскі клуб «Камяніца» запрашае цікаўных. На працягу найбліжэйшых паўгода мы ладзім заняткі, на якіх можна будзе навучыцца рыхтаваць і праводзіць экскурсіі, рабіць выступы на гістарычныя і не толькі тэмы. Плануюцца паездкі па Беларусі.

Сустрэчы адбываюцца пятніцамі ў 18.30, у Палацы Дзяцей і Моладзі (Старавіленскі тракт, 41)

Кантакты: тэл. 5571124 (МТС), Цімох; historyka@gmail.com.

Трэнінг па Еўрапейскім грамадзянстве ў Францыі: 12–18 красавіка 2010 г.

Мэтавая група: кіраўнікі праектаў, моладзевыя лідэры, асобы, што працуюць з моладзю.

Мэта – стымуляваць развіццё патрабавальнага, дэмакратычнага і Еўрапейскага грамадзянства, падтрымаць рэалізацыю і падвысіць якасць праграмы «Моладзь у дзеянні», падтрымаць прафесійнае развіццё асобаў, якія працуюць з моладзю і лідэраў праз развіццё крытычнага разумення Еўрапейскага Грамадзянства, выкарыстаць яго патэнцыял у працы з моладзю.

Працоўная мова – англійская.

Апошні тэрмін падачы заявак – 2 лютага 2010 г.

Настаўнік.інфо.
Інфармацыйна-метадычны бюлетэнь для настаўнікаў
Выдаецца ініцыятыўнай групай стваральнікаў сайта Nastaunik.info
Адрас для допісаў: nastaunik.info@gmail.com
Наклад 200 асобнікаў